

Kritik mot Socialstyrelsen för att styrelsen hade avgjort ett ärende rörande journalförstöring innan svarsfristen för sökanden att inkomma med synpunkter hade gått till ända

Anmälan

AA framförde i en anmälan till JO klagomål mot Socialstyrelsens, regionala tillsynsenheten i Örebro, handläggning av hans ärende rörande journalförstöring enligt patientjournallagen (1985:562). Han klagade bl.a. på hur Socialstyrelsen hade hanterat en framställning från honom om förlängd tid för att yttra sig över det yttrande som Socialstyrelsen hade inhämtat i ärendet från ansvarig läkare.

Utredning

Inledningsvis inhämtades kopia av Socialstyrelsens akt i det ifrågavarande ärendet (dnr 45-7459/2001).

Härefter anmodades Socialstyrelsens rättsavdelning i Stockholm att göra en utredning och yttra sig över vad AA hade anfört om handläggningen av ärendet. Rättsavdelningen hänvisade i sitt remissvar till ett av byrådirektören BB, Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet i Örebro, upprättat tjänsteutlåtande i vilket anfördes bl.a. följande.

Den 3 juli 2001 inkom ansökan om patientjournalförstöring från AA. Chefläkare CC, Skönviks psykiatriska klinik, Säter, bereddes tillfälle att yttra sig. (– – –) CC anser att då ett framtida behov av vård ej kan uteslutas bör journalen bevaras.

CC:s yttrande kommunicerades med AA. AA:s yttrande daterat 2001-11-08 inleds med att han anhåller om att yttrandetiden förlängs till 17/12 då han vill ”undersöka möjligheten till ett extra remissvar”. Detta på grund av att han vill ”ställa en fråga till chefsöverläkaren”. Han menar att ”den bedömning i en fråga som hon lutar sig emot är grundlös”. Han yttrar sig över vad CC angett i sitt svar och anger bland annat att någon framtida vård inte är aktuell.

– – –

Den 12 november 2001 fattade Socialstyrelsen beslut i ärendet. I beslutet framgår att AA har begärt förlängning av yttrandetiden för att lämna ytterligare synpunkter samt att han önskar att Socialstyrelsen medverkar till att chefläkare CC närmare motiverar sitt ställningstagande. I beslutet framgår ”Socialstyrelsens beslut grundar sig på de uppgifter i patientjournalen som styrelsen tagit del av. Då det inte finns något som talar för att ytterligare utredning skulle resultera i annat ställningstagande från Socialstyrelsens sida avslås begäran.”

Att kommunicera AA:s yttrande med CC bedömdes inte som meningsfullt. Socialstyrelsen bedömde att underlaget var tillräckligt för att fatta beslut i ärendet och att kraven på kommunikering enligt 17 § förvaltningslagen var uppfyllda.

AA:s yttrande är svårt att förstå dels för att han inledningsvis anhåller om att få yttrandetiden förlängd, dels faktiskt lämnar synpunkter på CC:s yttrande. Det får tolkas så att han vill ha förlängd yttrandetid för att kunna ställa en fråga till CC ("extra remissvarv"). Socialstyrelsen bedömde att det senare inte skulle tillföra utredningen något ytterligare.

Socialstyrelsens rättsavdelning tillade därutöver att den ansåg att ärendet handlagts på ett korrekt sätt.

AA kommenterade remissvaret.

I beslut den 15 oktober 2003 anförde *JO André* följande.

Bedömning

JO:s huvuduppgift är att granska att myndigheter och andra som står under JO:s tillsyn följer lagar och andra författningar i sin verksamhet. Syftet med denna granskning är i första hand att undersöka om myndigheterna har handlat enligt de regler för förfarandet som gäller för dem, dvs. om myndigheterna har handlat korrekt i formellt hänseende. JO är däremot återhållsam med att uttala sig om myndigheternas bedömningar i enskilda ärenden. Detta beror bl.a. på att man i bedömningsfrågor kan ha skilda uppfattningar utan att någon av dem behöver vara felaktig.

Med hänsyn till det anförda går jag inte in på Socialstyrelsens bedömning i sak att avslå AA:s framställning om ytterligare tid för att inkomma med en komplettering av sitt yttrande den 8 november 2001.

Beträffande den formella handläggningen av AA:s framställning om förlängd yttrandetid vill jag emellertid anför följande.

Av handlingarna och remissvaret framgår bl.a. följande. I en ansökan, som inkom till Socialstyrelsen i Örebro den 3 juli 2001 begärde AA att vissa journaler rörande honom skulle förstöras. Chefläkare CC, Skönviks psykiatriska klinik i Säter, yttrade sig över AA:s ansökan och anförde att journalerna borde bevaras. I en skrivelse, daterad den 29 oktober 2001, från Socialstyrelsen i Örebro till AA angavs bl.a. att AA lämnades tillfälle att inkomma med egna synpunkter över vad som anförts i CC:s yttrande och att ett eventuellt svar från AA skulle vara Socialstyrelsen till handa inom 14 dagar från det att AA hade mottagit Socialstyrelsens skrivelse och det ifrågavarande yttrandet. Av ett mottagningsbevis, som inkom till Socialstyrelsen den 7 november 2001, framgår att AA mottog handlingarna den 5 november 2001. Tiden för AA att inkomma med yttrande till Socialstyrelsen utgick således den 19 november 2001. Den 9 november 2001 inkom till Socialstyrelsen skrivelsen av den 8 november 2001 från AA, i vilken han bl.a. anförde att han anhöll om att yttrandetiden "förlängs till den 17/12, med fyra veckor till sex veckor från mottagandet" och att han skulle vilja undersöka möjligheten till ett extra "remissvar" samt att han skulle vilja ställa en fråga till

chefsöverläkaren. Socialstyrelsen avslag i sitt beslut den 12 november 2001 AA:s ansökan om att vissa journaler skulle förstöras. I beslutet avlogs även AA:s begäran om att få förlängd tid för att inkomma med ytterligare synpunkter. Som skäl härför angavs i beslutet att det inte fanns något som talade för att ytterligare utredning skulle resultera i ett annat ställningstagande.

Enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) får ett ärende inte avgöras utan att en sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Undantag från huvudregeln, vilka inte är aktuella i förevarande ärende, kan göras under vissa i bestämmelsen angivna förutsättningar.

Syftet med nämnda lagrum är att t.ex. en sökande i ett ärende inte endast skall få kännedom om uppgifter som lämnats av andra utan även ges tillfälle att komma in med egna synpunkter och bemöta eventuella faktauppgifter. De synpunkter som en sökande kan komma att lämna i samband med kommunikeringen kan ha stor betydelse för bedömningen och utgången av ärendet. I detta ligger också att en myndighet, i de fall en sökande begär anstånd med att yttra sig, som huvudregel bör ta ställning till en sådan framställning och lämna ett besked i anståndsfrågan innan myndigheten avgör ärendet i sak. Det kan dock förhålla sig på det sättet att omständigheterna i ett ärende är sådana att det får godtas att ett besked i frågan lämnas först i samband med att ärendet avgörs slutligt. Det kan i förevarande fall ifrågasättas om Socialstyrelsen inte borde ha lämnat AA besked i anståndsfrågan innan ärendet avgjordes i sak. Vad som kommit fram i ärendet ger mig emellertid inte anledning att kritisera Socialstyrelsen för att något besked inte lämnades till AA förrän i samband med att beslut i ärendet meddelades.

Som framgår ovan avgjorde emellertid Socialstyrelsen ärendet innan den ursprungliga tidsfristen för AA att inkomma med yttrande gått till ända. Även om saken ur Socialstyrelsens synvinkel framstod som klar hade AA självfallet haft att utgå från att han, även om han inte erhöll förlängd tid för att inkomma med yttrande, kunnat inkomma med ytterligare synpunkter i ärendet fram till slutdagen. Socialstyrelsen borde därför inte ha meddelat beslut i ärendet innan tidsfristen löpt ut. Socialstyrelsen kan inte undgå kritik i denna del.

Vad AA har anfört i övrigt föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som uttalats ovan.